

Hoe ziet de landbouw er uit in 2040? • **deel 1**

Samenwerken met Jan en alleman?

Samenwerking als verzekering voor de toekomst. Het klinkt eenvoudig, maar het is het allerminst. Met wie kan een land- of tuinbouwer samenwerken? Welke samenwerkingen zijn het meest waardevol met het oog op de toekomst? En gaan we als 2040 nadert niet enkel over het muurtje kijken, maar er ook over stappen en kiezen voor een samenwerking met een bedrijf van buiten de sector? Fleur Marchand is coördinator van de eenheid Landbouw&Maatschappij bij het ILVO, het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek. Zij ging over dit thema in gesprek met Anne-Marie Vangeenberghe van het Innovatiesteunpunt.

Liesbet Corthout en Anne-Marie Vangeenberghe, innovatieconsulent Coöperatief ondernemen

© MARCO MERTENS

Wat is volgens jou een goed voorbeeld van samenwerking in de landbouw?

Fleur Marchand: “Ik denk dan meteen aan het voorbeeld van een bedrijf in Finland: Kitila Farm. Eerst was het enkel een akkerbouwbedrijf. De boer is dan als een echte ondernemer aan de slag gegaan en heeft het bedrijf uitgebouwd tot 350 ha, waarvan 290 ha onder pacht in 20 verschillende contracten. Hij heeft een coöperatie opgericht en is gaan samenwerken met andere boeren, waaronder een kippenkweker en een bosbouwer, maar ook met een energiebedrijf en een bakkerij. Consumenten komen op het bedrijf om hun aankopen te doen. De partners zijn er samen in geslaagd om kringlopen te sluiten, lokaal energie te voorzien van uit biomassa en om er een winstgevend businessmodel van te maken. Voor mij een duidelijk voorbeeld van een systeem aanpak.”

“Een samenwerking met de zorg- of de energiesector is heel relevant.”

Als je wilt samenwerken, kan je zoeken naar collega-landbouwers: de horizontale samenwerking. Je kan ook zoeken naar partners in de keten, dat is verticale samenwerking. In dat geval produceer je als boer meer vraaggericht en dat creëert meerwaarde. Maar hoe zit het met samen-

werkingen met partners van buiten de agrovoedingsketen?

“Er liggen absoluut nog kansen in digitalisering, big data en de kracht van samenwerking in deze domeinen.

Maar de Vlaamse boeren pikken deze tools momenteel niet tot zeer weinig op. Boeren hebben daar momenteel schijnbaar nog schrik voor. Ze zijn dan vooral bezorgd over hun privacy en over wie de eigenaar is van de data. Daarom is het essentieel om een performante ICT-infrastructuur te hebben die toelaat om data te delen, met volledig respect voor de boer als eigenaar van de data. Want data delen heeft heel wat voordelen voor de sector en ook voor de boer zelf: betere adviezen, efficiënter samenwerken en minder administratieve last.”

In welke sectoren zie je nog kansen?

“Ik denk dat bijvoorbeeld ook een samenwerking met de zorgsector heel relevant is. De boerderij is een uitstekende plek om mensen in een andere context te plaatsen. Dat brengt hen tot rust. Maar er is bijvoorbeeld ook de energiesector. Vooral in de productie van energie uit biomassa, mest of andere overschotten is er nog winst te boeken. We kunnen onmogelijk verwachten dat de kennis en kunde om om te gaan met complexe uitdagingen bij één landbouwer zit. Samenwerking wordt dus cruciaal om heel veel redenen en op heel diverse manieren en niveaus. Zowel op het landbouwbedrijfsniveau, in de lange of korte keten, op het niveau van stad of regio.”

Welke samenwerkingen kunnen ontstaan op bedrijfsniveau?

“Boeren kunnen kennis uitwisselen en zo leren van elkaar. Nu vraagt een boer meestal input aan adviseurs, elk om de beurt, terwijl complexe problemen een andere aanpak vragen. Je kan ook niet verwachten dat een individuele adviseur alle ingewikkelde kennis beheerst. ILVO onderzoekt onder meer hoe advi-

seurs kunnen samenwerken om het bedrijf van de boer en zijn omgeving als een systeem te bekijken en hoe dat dan best gebeurt.”

Als boeren samenwerken met andere landbouwers is dat vaak om meer marktmacht te hebben of om samen te investeren in verwerking, machines, veredeling ... Waarin zit de kracht van samenwerking met partners uit andere sectoren?

“Samenwerking zorgt er allereerst voor dat we toegang krijgen tot zeer diverse kennis: wetenschappelijke kennis, ervaringen van de diverse actoren en natuurlijk de stielkennis van de landbouwer. Als een land- of tuinbouwer en een andere speler samenwerken om een oplossing te vinden, gaan ze die ook sneller in de praktijk brengen. De samenwerking creëert een draagvlak en meer begrip bij alle actoren.” ■

 Meer weten? Surf naar www.innovatiesteunpunt.be

Vooruitblik

Het Innovatiesteunpunt vierde in 2020 zijn twintigste verjaardag en liever dan terug te blikken, kijkt het vooruit. Samen met enkele experts gaat het Innovatiesteunpunt op zoek naar wat land- en tuinbouw *future proof* maakt en wat we in de komende 20 jaar kunnen verwachten in de sector. De waarheid hebben we niet in pacht, maar deze blik op de toekomst kan dienen als inspiratie voor elke innovatieve land- en tuinbouwer in Vlaanderen.

Anne-Marie Vangeenberghe

innovatieconsulent Coöperatief ondernemen
anne-marie.vangeenberghe@innovatiesteunpunt.be

Sla de handen in elkaar

Er zijn uitdagingen die je door samen te werken beter aankan. We zien een groeiend aantal initiatieven waarin mensen en ondernemingen de handen in elkaar slaan. Zo worden burgers vennoot van bijvoorbeeld Zonnwind, een coöperatie die inzet op hernieuwbare energie. Ze financieren samen energiebesparende initiatieven in een melkveebedrijf en zonnepanelen voor een hoeslagerij. In jouw buurt liggen vermoedelijk ook zulke kansen. In analogie met coöperaties rond hernieuwbare energie, verwacht ik dat inwoners ook de krachten zullen bundelen rond de opvang van water in hun wijk of voor de financiering van grotere projecten. Misschien kan je dit water als boer gebruiken? Waar overheid en markt tekortschieten, zie je dat mensen zelf initiatief nemen. Ook in de ondernemingswereld groeit het aantal samenwerkingsvormen. Nieuwe teelten en teeltmethoden vragen aangepaste machines. Een groep landbouwers zorgt dat die er komen. Vergroening rendeert meer als er meerdere boeren de handen in elkaar slaan en boer en verwerker zorgen voor nieuwe, unieke producten.

“Spot de kansen en grijp ze!”